

Utvärdering av uppgradering av projekt Jobbinvestering i Kävlinge kommun

Lund den 6 mars 2013

Lars B Ohlsson

– Ge dom en chans till och en chans till! Det är det hela som gäller

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

BAKGRUND	4
SYFTE	4
MÅLGRUPP	5
MÅLSÄTTNING	5
UPPDRAGET	5
BESKRIVNING AV PROJEKTETS VERKSAMHET	5
UTVÄRDERING AV UPPGRADERINGEN AV JOBBINVESTERING	6
REDOVISNING AV UTVÄRDERINGEN	7
VERKSAMHETENS UTFALL OCH RESULTAT	8
SUPPORTED EMPLOYMENT	9
SAMVERKANSGRUPPER	9
UTVECKLINGSPARTNERSKAPET	9
MÅLUPPFYLLELSE	11
AVSLUTANDE FOKUSGRUPP MED MENTORERNA I JOBBINVESTERING.	11
AVSLUTANDE INTERVJUER MED MYNDIGHETERNAS HANDLÄGGARE OCH REPRESENTANTER I UTVECKLINGSPARTNERSKAPET	15
AVSLUTANDE INTERVJUER MED PROJEKT- OCH UTREDNINGS- OCH INFORMATIONANSVARIG	17
INTERVJU MED TRE DELTAGARE I JOBBINVESTERING	18

Utvärdering av uppgradering av projekt Jobbinvestering

Bakgrund

Jobbinvestering är ett arbetsmarknadspolitiskt projekt som drivs av Kävlinge Lärcentrum¹. Verksamheten, som är ett utvecklingsprojekt, arbetar aktivt med ungdomar och unga vuxna aktuella inom Arbetsförmedlingen och Kävlinge kommun, samt människor med tidsbegränsad sjuk- eller aktivitetsersättning från Försäkringskassan i Mellanskåne.

Jobbinvestering, som har varit verksamt sedan 15 januari 2009, är delfinansierat av Europeiska socialfonden. Projektet var från början treårigt men fick finansiering för ytterligare ett år och avslutades den 31 december 2012.

Syfte

Av tidigare utvärdering och i ansökan om uppgradering av projektet framgår att flertalet av deltagarna har haft en mer komplicerad problematik än vad man inom projektet räknat med från början, vilket medfört längre inskrivningsperioder och mer individuellt arbete, samt att man fått arbeta med hela livssituationen för deltagarna. Detta har inneburit att projektet inte i tillräcklig grad hunnit pröva och få erfarenhet av olika metoder och insatser. Därför bör, enligt ansökan, projektet fortsätta i ytterligare ett år.

Det huvudsakliga syftet med uppgraderingen var att pröva ett nytt kartläggningsverktyg, Supported Employment (SE), samt utveckla och förbättra de övriga verktygen som används i verksamheten. Detta för att utreda om ytterligare stödbehov finns och att testa och kartlägga deltagarnas kommunikativa och kognitiva förmåga, samt förmågan till social interaktion på en arbetsplats. Genom att dokumentera stödbehov vill projektet i ett tidigare stadium kunna komplettera och aktualisera olika stödinsatser, allt för att deltagaren ska kunna fungera uthålligt i arbetslivet.

Vidare skall projektet fördjupa samverkan med andra myndigheter och aktörer inom vården, såsom psykiatri, arbetsterapeuter, sjukgymnaster, dietister och läkare, samt utröna om Exempelföretag jämfört med andra praktikplatser kan ge ett bättre mottagande, handledning och stöd och därmed bidra till att förkorta deltagarnas tid för återgång till arbetsmarknaden.

---

¹ Se tidigare utvärderingsrapport.

Målgrupp

Projekt Jobbinvesteringens målgrupp är långtidsarbetslösa och/eller långtids-sjukskrivna personer som är aktuella hos Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan eller Socialtjänsten.

Målsättning

Den övergripande målsättningen för Jobbinvestering är att få ut målgruppen i arbete/utbildning genom ökat stöd, daglig handledning och rätt praktikplats.

Uppdraget

Undertecknad har av Kävlinge Lärocentrum, efter upphandling, fått i uppdrag att utvärdera uppgraderingen av Jobbinvestering, dvs. verksamheten under 2012. Enligt uppdragsgivaren skall utvärderingen bestå av en jämförande (komparativ studie) av utfallet av kartläggningsverktyget Supported Employment på de arbetsplatser där det tillämpats med de arbetsplatser, t.ex. Exempelföretagen där man använt andra kartläggningsverktyg. Detta för att kunna jämföra effekterna av dem, men även deras styrkor och svagheter.

De frågor utvärderingen skall besvara är:

- Vilken skillnad gör arbetsträning/praktik på Exempelföretag för individen?
- Vilken skillnad gör metoden Supported Employment, fördjupad kartläggning och identifikationen av eventuellt ytterligare stödinsatser för individens utveckling?

Därutöver kommer processen i projektet under uppgraderingen att beskrivas.

Beskrivning av projektets verksamhet

Jobbinvesteringens verksamhet bedrivs dagligen heltid med både praktiska inslag och gruppaktiviteter med personlig utveckling. Deltagarens arbetsförmåga styr det antal timmar per vecka som han/hon är i aktivitet inom projektet, vilket görs upp i samråd med inskrivande myndighet och deltagaren.

Jobbinvestering arbetar utifrån en helhetssyn på människan och försöker se till att deltagarna får stöd och utveckling inom de livsområden de behöver.

Deltagarna i projektet står olika långt ifrån arbetsmarknaden och har både olika och lika behov. Tillsammans med varje deltagare görs en individuell planering upp som fokuserar på det som den behöver och upplever som viktigt för att förändras

och utvecklas. Stor vikt läggs vid att deltagarna får inflytande och möjlighet att påverka innehållet i de aktiviteter som bedrivs.

Jobbinvestering består av aktiviteter inom personlig utveckling, kompetens-utvecklande teoretiska inslag, samt praktiska aktiviteter för att tillgodose deltagarnas olika behov. Gruppaktiviteterna inom personlig utveckling och de teoretiska inslagen utgår från teman som målarbete, motivation, gruppvägledning, självkänsla, kommunikation, sociala färdigheter, hälsa, arbetsrätt och arbetsmarknad. Kost, motion, sömn och mental hälsa är viktiga komponenter i livet och är nödvändiga för att skapa en god hälsa.

Inom temat kost och hälsa får deltagarna planera och laga mat utifrån de fyra grundpelarna nyttigt, billigt, gott och lättlagat. Matlagningen varvas med teoretiska inslag och motionsaktiviteter i grupp.

Frukostmöten där en för deltagarna intressant gäst bjuds in hålls veckovis och deltagarna ges möjlighet att samtala och diskutera med gästen. Varje deltagare har regelbundna individuella samtal och uppföljningar med sin mentor.

Uppföljningarna sker också i trepartssamtal och vid nätverksmöten med handläggare från den remitterande myndigheten samt övriga viktiga professionella kontakter som kan bidra till deltagarens fortsatta utveckling.

Att få tillhöra en grupp är mycket viktigt för deltagarna och deras utveckling. Kraften i gruppen används som ett redskap för att bekräfta och stärka individen. I gruppen tränas förmågan att samarbeta.

Praktik är ett viktigt inslag för att individen ska komma närmare arbetsmarknaden. Praktiken kan handla om alltifrån att få ökad arbetslivserfarenhet och möjlighet till arbete eller att träna sig i de sociala koderna på arbetsmarknaden, att stegvis träna upp sin arbetsförmåga i form av arbetsträning eller att testa arbetsförmågan i tid och arbetsuppgifter i en arbetsprövning.

Deltagarens intresse styr praktikplatsens och arbetsuppgifternas inriktning. Om det är möjligt sker praktiken på de arbetsplatser som antingen är utbildade Exempelföretag eller har utbildade Arbetsplatsambassadörer. Mentorerna har nära kontakt med praktikplatsens handledare och täta uppföljningar tillsammans med deltagaren och handledaren. Vid behov kan mentorerna även handleda handledarna.

Utvärdering av uppgraderingen av Jobbinvestering

I det följande görs en utvärdering utifrån veckoböcker², intervjuer med projekt-koordinator (P), utrednings- och informationsansvarig (UI), ordförande i utvecklingspaterskapet (UPO) fokusgrupp med mentorerna i Jobbinvestering (M),

---

² Ifyllda av ledningsgruppen och mentorerna.

intervjuer med handläggarna och representanter i Utvecklingspartnerskapet hos samverkansparterna Arbetsförmedlingen (AF), Försäkringskassan (FK) och Socialtjänsten (S), samt tre intervjuer med deltagare (D) i projektet. Resultatet har kommenterats gemensamt av projektledningen (PL).

Utvärderingen bygger också på observationer som har skett vid olika möten med mentorer och samverkanspartners. Studien försöker beskriva processen i projektet och lyfta fram såväl de resultat och lärdomar projektet gett som de problem och svårigheter det stött på under uppgraderingen och som kan vara till lärdom för fortsatt verksamhet och för andra intressenter.

Sammanlagt har en gruppintervju genomförts med tre deltagare. Därutöver har tio personer intervjuats.

Citaten i den löpande texten redovisas utan namn men med hänvisning till den intervjuades roll i projektet. Den kursiverade texten är citat ur veckoböckerna och intervjuerna.

Redovisning av utvärderingen

Enligt den ursprungliga projektplanen skulle Jobbinvestering upphört 2012, men beviljades fortsatta medel av Europeiska Socialfonden för ytterligare ett verksamhetsår. Under detta år var, enligt ansökan, syftet att projektet skulle pröva och utveckla olika insatser och metoder. Den metod som speciellt nämns är Supported Employment.

Tyvärr har inte den metoden tillämpats i någon större omfattning och inte heller i tillräckligt hög grad för att kunna prövas och jämföras med andra kartläggningsverktyg och arbetssätt och går därmed inte att utvärdera.

Bidragande orsaker till detta är dels den personalomsättning på mentorer som skett i projektet under verksamhetsåret och dels på att utbildningen i metoden kom in sent i verksamheten.

Två av de mentorer som fick utbildning i Supported Employment under projektets sista ordinarie verksamhetsår slutade sin anställning under de första månaderna under uppgraderingstiden. De nyanställda i projektet, som började i februari och i september fick sin utbildning först i oktober. Två månader innan projektet skulle upphöra.

– För utbildningen i Supported Employment har personalomsättningen varit av ondo då vi inte fick den förrän i slutet av projektet. (M)

– Användningen av metoden Supported Employment startade inte förrän i oktober. På grund av personalbyte var det plötsligt ingen utbildad i SE. Det fanns

även andra orsaker till varför SE inte kom igång, för sjuka deltagare, tidsbrist...(UI)

Personalomsättningen har, enligt mentorerna, inte bara hämmat tillämpningen av Supported Employment utan också påverkat hela verksamheten under uppgraderingstiden.

– Det har den gjort. Byten av mentorer har skapat en viss turbulens och fördröjningar i verksamheten. (M)

– Som ny var det svårt att veta vad jag skulle börja med i mitt arbete. Det är mycket information att smälta innan jag kan känna att jag jobbar effektivt. (M)

Verksamhetens utfall och resultat

Av årets 39 deltagare, målet var 30, i Jobbinvestering har 24 varit ute i praktik. Av dessa har 7 praktiserat på ett Exempelföretag. 21 har remitterats till projektet från Försäkringskassan, 15 från Socialtjänsten och 3 från Arbetsförmedlingen.

Vid projektets slut hade tre fått arbete, fyra hade påbörjat utbildning, fyra hade fortsatt i projektet Brytpunkt och två i Uppdragstjänst.

62% av deltagarna har varit ute i praktik och av dem har 18% fått arbete eller påbörjat en utbildning, *– Men det kan också vara så att någon av de som fått arbete/utbildning inte har praktiserat. (PL)*

Så många som 67% av deltagarna har remitterats tillbaka till myndigheterna. 28% har återremitterats till inskrivande myndighet på grund av komplex problematik eller ansökan om stadigvarande sjukersättning.

38% har remitterats till annan myndighet, det vill säga till den fördjupade samverkan som Arbetsförmedlingen/Försäkringskassan bedriver genom åtgärden arbetslivsintroduktion.

– Det innebär dels en positiv utveckling framåt och dels att dessa personer också är i rätt betalningssystem. (PL)

– Ur utvecklingssynpunkt kan man då konstatera att av 39 inskrivna deltagare har 4 gått till arbete, 3 till utbildning, 4 till projekt Brytpunkt, 2 till den interna arbetsträningsverksamheten Uppdragstjänst och 15 till annan myndighet för vidare planering och förhoppningsvis utveckling, totalt 28 deltagare har alltså utvecklats så pass mycket att de kan gå vidare till annan åtgärd. 11 har återgått till remitterande myndighet på grund av en mycket komplex problematik. (PL)

Supported Employment

Uppgraderingens syfte, att pröva och jämföra Supported Employment med andra kartlägningsverktyg, har inte genomförts. Endast på fem av deltagarna har mentorerna tillämpat SE. Det har inte gjorts någon systematisk värdering av metoden och inte heller har någon jämförelse genomförts, kunnat göras, mellan arbetsplatser där SE tillämpats med arbetsplatser, t.ex. Exempelföretagen där man använt andra kartlägningsverktyg.

– Tråkigt nog har vi inte kunnat göra detta. Vi har haft alldeles för dålig kunskap om SE och de andra metoderna. Mycket beroende på att vi kommit in sent i verksamheten och inte fått nödvändig utbildning. (M)

– Tyvärr har inte detta kunnat göras på grund av olika orsaker. (P)

– I det avseendet har projektet misslyckats. (UI)

Samverkansgrupper

I uppgraderingen av projektet var det avsett att två samverkansgrupper skulle knytas till projektet en strategisk på chefsnivå och en operativ på handläggarnivå.

– Det var planerat så, men så kom Brytpunkt med sin projektutvecklingsgrupp och istället för att ha två grupper för två likvärdiga projekt så nöjde vi oss med Brytpunkts projektutvecklingsgrupp, som Jobbinvestering deltar i. (P)

– Vi deltar i och tar upp våra frågor och ärende i projektutvecklingsgruppen i Brytpunkt så för vår del är det tillräckligt. (M)

Utvecklingspartnerskapet

Jobbinvesterings Utvecklingspartnerskap (UP) har inte heller fungerat tillfredsställande under uppgraderingsperioden. Två UP-möten har fått ställas in och när de väl kommit till stånd har uppslutningen varit dålig.

– Det var väldigt entusiastiskt i början av projektet med mycket diskussioner på mötena och mycket erfarenhetsutbytet. Sen mattades det av efterhand med mer och mer frånvaro. Vi fick till och med ställa in några möten. (UPO)

– Mycket låg närvaro vid UP-mötet i september. Samtliga myndigheter saknades liksom Landskrona och Karlshamn. Detsamma gällde UP-mötet i november där bara AF och Karlshamn deltog förutom vi i personalen. (UI)

Projektets utrednings- och informationsansvarig ger uttryck för sin frustration över detta i veckodagboken.

– Ingen representant från Region Skåne i UP under hela projektperioden. Ingen inskriven deltagare har varit medlem i UP. Ersättare för HSO (typ RSMH) har inte heller varit medlemmar i UP. (UI)

Projektetkoordinatören konstaterar också att UP inte har fungerat. *– Det har varit svårt att mobilisera deltagarna. Det har inte tyckt att det varit tillräckligt intressant och viktigt längre. (P)*

De förklaringar som ges till att UP-mötena inte fungerat är att deltagarna varit upptagna med annat, att man prioriterat Brytpunkts möte före Jobbinvesterings, att de geografiska avstånden varit för stora och att deltagarna bytts ut eller inte varit direkt involverade i projektet. *– Det var byte av personal både i Bjuv och i Trelleborg. (UI)*

– Att det inte fungerat beror delvis på att Brytpunkt har tagit fokus från Jobbinvestering. Där sitter ju också representanter från myndigheterna och andra samarbetspartners plus politiker och de tycker kanske det räcker med det. (P)

– En orsak är säkert att representanterna från myndigheterna och kommunerna har fullt upp med sina ordinarie arbetsuppgifter. En annan att de inte heller var direkt involverade i lednings- och styrningsfunktion för det operativa arbetet i Jobbinvestering. Det geografiska avstånden var inte heller så lyckat och bidrog säkert till att mötena var lågt bemannade. (UPO)

Mentorerna håller med om att UP inter har fungerat bra, men har förståelse för att myndigheterna prioriterat Brytpunkt, som är nystartat, och menar att de får nöja sig med att samverkansparterna/myndigheterna vill och kan delta i Brytpunkts möten.

– Vi får vara glada för att myndigheterna vill delta i de grupperna. Vi i Jobbinvestering deltar i Uppdragstjänst styrgrupp och i Brytpunkts utvecklingsgrupp och träffar dem där. Vi får vara nöjda med det. Att kalla in dem fler gånger är svårt (M).

Intervjuerna med samverkansparterna Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Socialtjänsten belägger att de inte längre tyckt det varit lika viktigt att delta i Jobbinvesterings UP-möten. De har i stället prioriterar att delta i Uppdragstjänst och Brytpunkts möten.

– Jag har varit på ett och det känns inte lika viktigt längre nu när Uppdragstjänst och Brytpunkt finns. Det har varit för stort. Jag kan inte se att samarbetet med andra kommuner har gett oss något. (FK)

– *Det har inte känts lika angeläget längre att delta i Jobbinvesterings partnerskap som att delta i Brytpunkts möten, som fungerat bra. Dels är det svårt för oss att lägga en hel dag på ett möte i en annan kommun och dels måste vi prioritera var vi lägger vår tid och resurser. (S)*

– *Jag har försökt att ställa upp när det gått för jag har ju också ett utbyte men UP-mötena har inte fungerat på det sätt som det var tänkt och när nu Brytpunkt också finns får man fundera på var man skall lägga sin tid. De äter ju liksom upp varandra. (FK)*

Måluppfyllelse

Trots de brister i verksamheten som framkommit ovan tycker såväl projektledningen som mentorerna att uppgraderingen av Jobbinvestering fallit relativt väl ut.

– *Misslyckandet gäller bara det nya som projektet skulle pröva. Vad gäller arbetet med deltagarna har det genomförts på ett utmärkt sätt och där har resultatet blivit bra, tyvärr kunde vi inte pröva om SE skulle gjort skillnad. (P)*

– *Supported Employment har inte kunnat prövas och undersökningarna som skulle ha gjorts har inte blivit av, men deltagarantalet har varit högt och deltagarna är nöjda och samverkansparterna tycks också vara nöjda och det är det viktigaste. (UI)*

– *Trots att vi inte lyckats genomföra det vi skulle under uppgraderingen så har själva basarbetet och arbetet med deltagarna fungerat bra. Över förväntan under de omständigheter som rådde. (M)*

Avslutande fokusgrupp med mentorerna i Jobbinvestering.

En avslutande fokusgrupp genomfördes med mentorerna för att summera projektets utfall det sista året.

Den personalomsättning som varit i Jobbinvestering under året och som jag tidigare redogjort för, har inverkat menligt på projektets verksamhet och, enligt mentorerna, främst drabbat deltagarna.

– *Det har främst påverkat deltagarna som fått förtroende och en relation till en mentor och som sen plötsligt skall byta till en ny. Det tar tid att bygga upp förtroende och skapa relationer. Det har tagit resurser i anspråk och varit negativt för projektet. (M)*

Att projektet under uppgraderingsperioden, trots byte av mentorer, enligt dem, fallit relativt väl ut, beror mycket på att tidigare mentorer funnits i närheten,

visserligen i andra projekt men i fysisk närhet. Dessutom skedde en viss överlappning vid mentorsbytena.

– De tidigare mentorerna har funnits runt om och varit lätta att få tag i och fråga om råd. Sara,³ som höll på med att starta upp Brytpunkt, fanns delvis kvar i projektet fram tills maj månad. (M)

Det som uppgraderingen av projektet inte lyckats med, förutom tillämpningen av Supported Employment, är att få ut tillräckligt många av deltagarna i arbete och utbildning. Visserligen har 61% (24) av deltagarna varit ute på en praktikplats, men endast 8% (3) av deltagarna har fått arbete och 10% (4) påbörjat en utbildning. 67% (26) har återremitterats till myndigheterna och 15% (6) till andra arbetsmarknadsverksamheter.

Mentorerna menar att det beror på flera orsaker och inte bara kan förklaras av byte av personal eller andra organisatoriska faktorer. Grundorsaken anser de är att,

– Deltagarna är helt enkelt för sjuka. Därför har vi inte fått ut dem i arbete eller utbildning utan fått återremittera dem. (M)

– De som har remitterats hit, från bland annat Försäkringskassan, där de flesta kommit ifrån, har varit väldigt sjuka. Det är få av dem som klarat av att praktisera. (M)

De tycker att många av deltagarna inte har haft den fysiska och mentala status som krävs för att de skall kunna delta i ett arbetsmarknadsprojekt.

– Många har varit sjukskrivna länge och många är fortfarande väldigt sjuka när de kommer hit. Det bör ställas lite mer krav på vad de skall kunna för att få komma hit och arbetsträna. (M)

Mentorerna menar att det stöds av att så många som (82%) av deltagarna inte kommit ut i arbete eller utbildning.

– Alla får chansen, dom får testa, men vi kan bryta efter tag om det inte fungerar. Det tar sex veckor innan vi vet om de kan gå ut i praktik och ännu längre tid innan vi vet att de klarar av ett arbete. (M)

De tycker att det bör ställas högre krav på de som remitteras till projektet för att de skall kunna tillgodogöra sig verksamheten och komma ut i och fullfölja en praktik.

– Det bör krävas lite mer av dem, på vad de skall kunna för att få komma hit och för att kunna praktisera på en arbetsplats. (M)

---

³ Tidigare mentor i projektet.

Att antalet åter- och vidareremitterade blivit så stort beror, enligt mentorerna, till stor del på Jobbinvesterings värdegrund och filosofi, nämligen att del aldrig nekar någon att komma till Jobbinvestering för att pröva på att arbetsträna.

– Alla får chansen, dom får testa, men vi kan bryta efter tag om det inte fungerar. Det tar cirka sex veckor innan vi vet om de kan gå ut i praktik. (M)

Den fortsatt höga frånvaron i projektet, menar de, är också ett bevis för detta. – *Det är fortfarande hög frånvaro. Många är för sjuka och bräckliga för att kunna delta fullt ut i verksamheten. (M)*

Ett syfte med uppgraderingen av projektet var att testa utfallet av Supported Employment på de arbetsplatser där den tillämpats med de arbetsplatser, t.ex. Exempelföretag, där man använt andra kartläggningsverktyg. Detta för att kunna jämföra såväl effekterna av dem som deras styrkor och svagheter.

Detta har inte blivit genomfört. Främst för att de på ingen av deltagarna under uppgraderingsperioden tillämpat kartläggningsverktygen inom projektet, ASI och CAN. – *ASI och CAN är inget som vi använt oss av överhuvudtaget. (M)*

Dels för att bara sju deltagare kommit ut i praktik på Exempelföretagen och dels för att de nya mentorerna inte heller tillämpat Supported Employment i någon större utsträckning.

– Att vi inte placerat ut så många på Exempelföretag som krävs för att kunna göra en jämförelse beror på att de inte kunnat ta emot en praktikant eller att denne inte velat vara där. Vi har alltid lagt stor vikt vid den enskildes val. Att tillgodose deras önskemål är A och O. (M)

Att mentorerna inte använt sig av Supported Employment i någon högre grad menar de beror på att de som nyanställda fick utbildning i metoden sent under uppgraderingen.

– Här är ytterligare ett exempel på att personalomsättningen varit av ondo då vi inte fick vår SE-utbildning förrän i oktober och då hade den mesta tiden av uppgraderingen gått. (M)

De menar att de ändå i stort arbetat enligt grunderna i Supported Employment då det liknar det sätt de redan arbetar på.

– SE är ett koncept som vi har arbetat efter hela tiden. Man kan säga att SE är en ny etikett på ett sätt som vi redan jobbar på. Stöttning är något som de alltid behöver. (M)

– Jobbar med SE och har alltid ett dokument med mig som jag följer när jag är ute på arbetsplatserna. (M)

På fem av deltagarna har mentorerna mer eller mindre använt Supported Employment som metod och de menar att det fallit väl ut. – *I de fall vi försökt arbeta mer strukturerat efter SE har vi sett resultat.* (M)

När det gäller samverkan med Försäkringskassans, Arbetsförmedlingens och Socialtjänstens remittenter och andra handläggare har det fungerat bra enligt mentorerna.

– *Det har under projektets tid upparbetats goda relationer med våra samverkansparter. Vi känner varandra och varandras verksamheter väl vilket underlättar kommunikationen.* (M)

– *Vi har goda relationer med myndigheterna och har alltid haft det här i Kävlunge. Vi deltar i Uppdragstjänsts styrgrupp och Projektutvecklingsgruppen i Brytpunkt.* (M)

De menar att dessa grupper ersätter de planerade samverkansgrupperna, en strategisk på chefsnivå och en operativ på handläggarnivå.

– *Vi har använt oss av Brytpunkt. Det har fungerat bra. Jag lyfter mina ärenden där och får bra respons.* (M)

Den enda myndighet som Jobbinvestering inte lyckats etablera ett fungerande samarbete med är Region Skåne. – *Samverkan med Region Skåne har inte fungerat.* (M)

De intervjuade mentorerna tycker att Jobbinvestering nu funnit sina former och har inte bara bra och väl uppbyggda relationer med samverkansparter utan också med olika företag och praktikplatser. – *Det har fungerat bra med företagen och praktikplatserna.* (M)

– *Det känns skönt att ha upparbetade kontakter med företag då det är lätt att bara ringa och få en praktikplats.* (M)

Även om de nya mentorerna kom direkt in i en pågående verksamhet, – *Vi blev inkastade i hetluften direkt,* (M) så tycker de att de, – *Fixat det rätt bra,* (M) då tidigare mentorer i Jobbinvestering fanns i andra projekt runt om dem och att de innan hade praktiserat i Jobbinvestering. – *Det var inte helt nytt, då vi praktiserat här tidigare.* (M)

De menar också att utbytet av mentorer inte bara varit av ondo. – *Fördelen med mentorsutbytet är att det kommer in nya krafter utifrån.* (M)

Avslutande intervjuer med myndigheternas handläggare och representanter i Utvecklingspartnerskapet

Såväl remitterter som myndigheternas representanter i partnerskapsgruppen är fortsatt nöjda med projekt Jobbinvestering och det arbete som utförts där.

– *Vi är jättest positiva. Det har varit superb bra att kunna hänvisa till några som är duktiga och som har tid att följa upp dem. Våra klienter är glada för projektet och har tyckt om handledarna. Jag tror att det bara är två som sagt att de inte gillat det under alla de här fyra åren. (S)*

– *Vi är nöjda med det vi fått under de här åren. Jag har inte hört något annat än att våra handläggare är väldigt nöjda. Mentorerna är tillmötesgående och försöker alltid att hjälpa till. Det har fungerat bra. (FK)*

– *Vi är väldigt nöjda med projektet. De rustar den grupp som står mycket långt från arbetsmarknaden på ett nära och bra sätt. (AF)*

På frågan om de märkt någon skillnad i projektets arbetssätt och inriktning under uppgraderingen svarade de. – *Inte annat än att det blivit mer individinriktat de senaste åren och det tycker vi är bra. (S)*

– *Vi har inte märkt någon skillnad. Finns det bara något som är bra för den försäkrade så bryr man sig inte så mycket om vem som är huvudägare eller ansvarar för det. Det är vad de levererar som är intressant och man vet att Kävlinge Lärcentrum och deras projekt gör ett gott arbete. (FK)*

– *Jag kan inte se någon märkbar skillnad mellan det senaste året och tidigare år på Jobbinvestering. Bara att det blivit mindre verksamhet på Jobbinvestering och att det accelererat på Brytpunkt. (AF)*

Även om de inte märkt någon direkt skillnad i Jobbinvesteringens verksamhet och resultat anser de tillfrågade parterna överlag att Supported Employment är en bra metod.

– *Att gå över till den metoden, att träna på jobbet istället för att för träna för jobbet tycker jag är en bra idé. Det blir förstås mer personalintensivt och innebär att man inte kan hantera lika många deltagare. (FK)*

– *Det tycker vi är bra. Uthålligt individinriktat arbete och att jobba med hela människan är vad våra deltagare behöver. (S)*

– *Det bästa är att vara ute på en arbetsplats. Du får en referens och du får kunskap och erfarenhet och kan de då följa med dem ut på arbetsplatsen och stötta dem där så är det utmärkt. (AF)*

Att Jobbinvestering behövt åter- eller vidareremittera 67% av deltagarna ser inte de intervjuade samverkansparterna som ett misslyckande.

– Nej, de står mycket långt från ett arbete och även om de inte kommit ut i sysselsättning så har de kommit närmare arbetsmarknaden. (S)

– Jag ser inga fel i en återremittering om man har testat om det går. Vi måste komma ihåg att den här gruppen individer står mycket långt från arbetsmarknaden. Får vi bara en bra rapport på vad de provat och på vad som inte fungerar så kan vi arbeta vidare efter den. En deltagare kan ha rätt till en annan lösning, till exempel en långsiktig socialförsäkring, så det behöver inte vara ett misslyckande. (FK)

– Kartläggningen och det arbetet de gör med dem har vi stor nytta av. Även om de inte kommer ut i arbete gör de en bra kartläggning som vi sen kan gå in med resurser efter som lönebidrag eller handikappträning. Det spar tid för individen då vi annars hade fått göra en utredning till. (AF)

På frågan vilka lärdomar de dragit av projektets verksamhet under de fyra åren svarar de följande.

– Att tidiga insatser är viktiga och att koppla ihop myndigheter och arbetsgivare så tidigt som möjligt. (FK)

– Att det är viktigt att ha en sådan här verksamhet och att vi myndigheter samarbetar kring den här gruppen. En sådan verksamhet bör finnas permanent i kommunen. (AF)

– Att det krävs långsiktighet och uthållighet i arbetet med denna grupp individer och att kontakten och eftervården är oerhört viktig. (S)

När de tillfrågas om vilka spår Jobbinvestering satt i deras verksamhet och om de märkt om dess arbetssätt implementerats i andra verksamheter i Kävlinge kommunen, svarar de.

– Inte alls hos oss egentligen. Vi har varken behandling eller coachning i vår verksamhet. Däremot har det bekräftat att Kävlinge Lärcentrum är i framkant när det gäller att få ut personer i arbetslivet. Det är deras signum och alla uppskattar det (FK).

– Inte i vår verksamhet. Det är en bra modell men inget som vi kan utföra hos oss. Jobbinvestering är välintegrerat med Uppdragstjänst och Brytpunkt. Där har de nu i stort samma verksamhet som man hade på Jobbinvestering innan. (AF)

– Inte direkt i verksamheten, mer än att vi lärt oss hur det bör vara i nästa projekt och att stöttning och uppföljning är så viktigt för de här personerna. (S)

När de ombads att beskriva vad som varit styrkan i Jobbinvestering gav de följande svar.

– Närheten, kommunikationen och duktiga mentorer och att det finns en sådan här verksamhet. Det krävs en så oerhört lång startsträcka för och tålamod med de här personerna och det finns inte i samhället idag utom i de här projekten. (AF)

– Att det aldrig är något ifrågasättande av de vi remitterar dit. De överprövar inte våra bedömningar och säger att den och den personen inte är lämplig. Utan man prövar alla. (FK)

– Jobbinvesteringens styrka är att man anpassar verksamheten efter den enskilde deltagaren och visar hänsyn och tålamod med klienterna. (S)

På frågan vad som bör tas tillvara och utvecklas svarade de, – För vår del fungerar denna typ av verksamhet utmärkt, även om det behövs fler platser. Trycket på Brytpunkt är ju stort. (FK)

– Verksamheten har nog funnit sina former. Det ser vi ju i Uppdragstjänst och Brytpunkt där man fortsatt arbetet på ett likvärdigt sätt. (FK)

– Jag tycker inte det behöver utvecklas så mycket mer än att det skulle finnas en sådan här verksamhet permanent i kommunen. Det krävs en så oerhört lång startsträcka för de här personerna och det finns inte möjlighet till det i samhället idag utom i de här projekten. (AF)

Avslutande intervjuer med projekt- och utrednings- och informationsansvarig

Projektledningen anser att uppgraderingen av Jobbinvestering misslyckats med sitt huvudsyfte, att pröva och jämföra Supported Employment med andra kartlägg-ningsverktyg.

– Det har inte blivit som vi ville och som vi skrev i vår ansökan. Mycket beroende på att vi haft flera olika mentorer och att utbildningen i SE kom väldigt sent. Dessutom var det olyckligt att Brytpunkt, som är snarlikt, startade samtidigt med uppgraderingen. Det var nytt och fick mycket uppmärksamhet. Jag tror att detta sammanlagt gjorde att mycket av luften gick ur projektet. (P)

– Jag är inte nöjd med utfallet av uppgraderingen. Det har genomförts alldeles för få Supported Employment. Det var huvudsyftet med uppgraderingen att kunna jämföra SE med andra insatser, men med tanke på målgruppen och den omsättning det varit på mentorerna så är jag inte så förvånad. (UI)

De anser att det bara gäller själva huvudsyftet med uppgraderingen, i övrigt anser de att Jobbinvestering varit framgångsrikt.

– Projektet har varit lyckat bortsett från SE som inte gått att genomföra. Vad gäller arbetet med deltagarna har det genomförts på ett alldeles utmärkt sätt och där har resultatet blivit bra, tyvärr kunde vi inte pröva om SE skulle gjort skillnad. (P)

– Deltagarna och samverkanparterna är nöjda och det är det viktigaste. Deltagarna är främst nöjda med stöttningen från mentorerna. (UI)

De slutsatser som projektledningen dragit av projektet under uppgraderingen är att deltagarna har krävt mycket arbetsinsats och befunnit sig långt ifrån arbetsmarknaden.

– Det har varit en tung och svår målgrupp med mycket problematik och som stått väldigt långt från arbetsmarknaden. (P)

– Målgruppen har varit svår. Vi har haft deltagare som varit med länge och som har varit väldigt sjuka och som är svåra att få ut i praktik och i arbetslivet. (UI)

De menar att projektets lärdomar och arbetssätt efterhand har implementerats i den reguljära verksamheten.

– Det har skett successivt och mycket av det sätt som vi arbetat på i ambassadörsprojektet och Jobbinvestering arbetar vi nu på i Lärcentrum och i de andra projekten, med noggrann kartläggning, uppföljning och att det får ta sin tid. (P)

– De upparbetade kontakterna med företagen och praktikplatserna, som till exempel Exempelföretagen, finns kvar och används av andra projekt. Kävlinge Lärcentrum jobbar vidare med personer som fanns kvar i Jobbinvestering vid avslut av projektet. Vi släpper dem inte utan följer upp dem. En del har gått över till Brytpunkt. (UI)

De menar också att jobbinvestering har avslutats väl och att de kvarvarande deltagarna har slussats in i andra projekt och verksamheter på ett bra sätt.

– Vi har lyckats fasa av det väl. De som var kvar har inte lämnats vind för våg utan gått till de andra projekten eller till Lärcentrum. (P)

– Fyra till fem deltagare får fortsatt aktivitet efter projektiden genom en av mentorerna i Kävlinge Lärcentrums regi. (UI)

Intervju med tre deltagare i Jobbinvestering

En av de intervjuade deltagarna har varit inskriven sedan projektet startade, en i två år och en i sju månader. Två av dem har varit ute på praktik. Ingen av dem har kommit ut på den ordinarie arbetsmarknaden.

Den deltagare som varit med från starten har praktiserat på flera företag utan att det lett till fortsatt arbete. – *Eventuellt ett sommarjobb men det blev inte av.* (D)

Om sin senaste praktik 2012 tyckte han. – *Det var jättebra där, trevligt folk, lätta uppgifter att göra. Uppackning och ta hand om kunder som frågade om saker och ting.* (D)

Den deltagare som varit inskriven i två år har haft en praktikplats i lite mer än fyra månader innan hon var tvungen avbryta den. – *Hade en praktik i lite mer än fyra månader innan jag opererades.*(D) och den deltagare som varit i projektet minst tid kom aldrig ut på en praktikplats. – *Dessvärre blev det inget.* (D)

På frågan vad de tycker om tiden i projektet och vad det har gett dem gav de följande svar.

– *Allt var faktiskt jättebra. Här känner man att man duger något till. Jag har mått bra av att få beröm och känna mig behövd i gruppen. Jag har träffat helt underbara människor, vi har varit som en familj. Det är viktigt att se att det inte bara är jag som har problem. När man går hemma så funderar man hela tiden över alla lyckade människor som jobbar och varför man inte tillhör dem längre.* (D)

– *Allt var bra utom avsnittet om stresshantering. Stress är individuellt och kursen kändes onödig. Jag har känt mig aktiverad, inte så djävla värdelös som jag kände mig innan. Någon brydde sig om mig och hur jag har det. Alla i personalen och de flesta deltagarna har ställt upp och stöttat. Bra gruppleadare på aktiviteterna.* (D)

– *Speciellt sista året har jag fått mycket hjälp med mitt mående. Jag fick mycket hjälp med det av min mentor. Jag börjar få lite grann hopp om tillvaron igen. Har kommit ut och träffat folk varje dag, det hjälper en hel del när man är deprimerad. Har fått mycket hjälp med praktikplatser även om det inte har gett något jobb så har jag fått referenser.* (D)

På frågan om tiden i projektet har gjort någon skillnad för dem och vad som har hjälpt dem mest svarade de.

– *Jag har ju inte fått något jobb, tyvärr. Mentorerna har gett mig så mycket stöttning och aldrig svikit mig. De försöker se och hitta allt som de tror är möjligt för mig att klara. När jag första gången skulle till AF så följde mentorn med mig. Jag hade ju aldrig sökt jobb via dem tidigare och kände mig väldigt osäker. Sedan har bara det faktum att jag kommit ut och träffat andra varit till stor hjälp för mig och min självkänsla.*(D)

– *Aktiviteterna hjälper en att hålla ångan uppe. Man ser andra som har det värre än en själv och som klarar av det, då blir man peppad. Gemenskapen i matlagningsgruppen, kändes som man tillhörde en familj. Den känslan har jag inte haft på många år.* (D)

– *Den hjälp jag fick när jag mådde som sämst, var väldigt långt nere, är det som hjälpt mig mest. Har haft mycket samtal med mentorerna. (D)*

På frågan om de blivit mer jobbredd anser alla tre att de har blivit mer förberedda och tränade inför ett kommande arbete.

– *Min sjukdom kvarstår men jag vill hur mycket som helst. På min praktikplats får jag utlopp för min kreativitet och ägaren tycker att vi jobbar jättebra tillsammans och att jag kommer med goda idéer. (D)*

– *Mentalt mycket mer redo. Även fysiskt efter operationen. Operationen har varit en stressfaktor då jag varit rädd för den. Personalen har varit skitbra och har stor del i att jag känner mig mer inställd på att kunna arbeta igen. Har varit arbetslös sedan 2006 så jag har tvivlat ibland. (D)*

– *Jag har varit rätt så jobbredd hela tiden men jag har saknat referenser. Har bara fått praktikintyg från en praktikplats, men inte de andra. En har sagt att de mer än gärna ställer upp som referens. (D)*

Sammanfattning och diskussion

Det främsta syftet med uppgraderingen av projekt Jobbinvestering var att pröva Supported Employments styrkor och svagheter, samt att jämföra om metoden gör skillnad i effekt mellan de arbetsplatser där den tillämpats med de arbetsplatser, t.ex. Exempelföretagen där man använt andra metoder och kartläggningsverktyg.

På grund av den omsättning på mentorer som skett i projektet under uppgraderingen och att utbildningen i Supported Employment kom in först i slutet av verksamheten har inte metoden tillämpats i sådan omfattning och med sådan frekvens att det varit möjligt att pröva och jämföra den med andra kartläggningsverktyg och arbetssätt. Den har därmed inte kunnat utvärderas.

Dock, menar mentorerna, att Supported Employment har bidragit till att förbättra verksamheten och att den gjort skillnad till det bättre i de fall den tillämpats.

Den övergripande målsättningen för Jobbinvesteringens hela verksamhet, att få ut målgruppen i arbete/utbildning genom ökat stöd, daglig handledning och rätt praktikplats har inte uppfyllts till fullo.⁴ Däremot har målet med antal deltagare uppfyllts väl, då 39 deltagit i verksamheten⁵. Av dessa har 24 varit ute i praktik. Vid projektets slut hade tre fått arbete, fyra hade påbörjat utbildning, fyra hade fortsatt i projekt Brytpunkt och två i Uppdragstjänst.

---

⁴ Se totalsammanställning för år 2012

⁵ Målet var 30

67% av deltagarna har remitterats tillbaka till myndigheterna. 28% av dem har återremitterats till inskrivande myndighet på grund av komplex problematik och 38% har remitterats till annan myndighet för andra åtgärder.

Det kan tyckas vara en hög andel tillbakaremitteringar, men utvärderingen visar att såväl mentorerna som samverkansparterna anser det vara en ganska normal fördelning och inget misslyckande. De menar att denna grupp deltagare står mycket långt från arbetsmarknaden, har omfattande problematik och sjukdom och att placeringen på Jobbinvestering inte bara är ett försök att få dem i arbete eller utbildning utan också ett led i att pröva deras arbetsförmåga.

En prövning och test, menar samverkansparterna, som sedan ligger till grund för bedömning och insättning av mer adekvata åtgärder som sjukersättning, lönebidrag, handikappträning m.m.

Tidigare utvärdering⁶ av projektet visar att det fanns ett önskemål om att koppla en projektutvecklingsgrupp till Jobbinvestering. Under uppgraderingen av projektet var det meningen att verkställa detta önskemål genom att två samverkansgrupper skulle knytas till projektet, en strategisk på chefsnivå och en operativ på handläggarnivå.

Det blev inte som det var planerat beroende på att det nystartade projektet Brytpunkt drog ingång med samma koncept, två samverkansgrupper. Så istället för att ha två samverkansgrupper var i två relativt likvärdiga arbetsmarknadsprojekt, vilket bedömdes vara för många, så deltog projekt Jobbinvestering under uppgraderingen i Brytpunkts projektutvecklingsgrupp.

Utvärderingen visar att Jobbinvesterings Utvecklingspartnerskap (UP) inte har fungerat under uppgraderingsperioden. Två UP-möten har fått ställas in och när de väl blivit av har uppslutningen varit dålig. De förklaringar som ges är att deltagarna varit upptagna med annat, att de geografiska avstånden varit stora och att deltagarna bytts ut eller inte varit direkt involverade i projektet.

Samverkansparterna Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Socialtjänsten har inte tyckt att det varit lika viktigt delta i Jobbinvesterings UP-möten under uppgraderingen. De menar att formen, med möten i olika kommuner som medför långa resor och med möten där formalia tenderat att ta över i stället för metoddiskussioner har bidragit till att de valt att inte delta. De har prioriterat att delta i Brytpunkts möten före Jobbinvesterings.

Mentorerna instämmer i att UP inte har fungerat bra och har förståelse för att myndigheterna prioriterat Brytpunkt, som är nystartat, före Jobbinvestering. De menar att de får nöja sig med att samverkansparterna/myndigheterna vill och kan delta i Brytpunkts möten.

---

⁶ Februari 2012

Trots att projekt Jobbinvestering inte uppnått syftet med uppgraderingen är såväl projektledning, som mentorerna i projekt är nöjda med det grundläggande basarbetet i Jobbinvestering och menar att dess kärnverksamhet fungerat bra.

Samverkanparterna är mer än nöjda med Jobbinvesteringens verksamhet som är en viktig resurs för dem. De har inte märkt någon skillnad avseende arbetssätt under uppgraderingen utan tycker att verksamheten funnit sina former och fungerat bra.

Deltagarna är också nöjda med Jobbinvesteringens arbete, mest uppskattar de mentorernas insats och bemötande. De menar att projektet gjort skillnad till det bättre för dem och att de nu är mer jobbredda än innan de började i Jobbinvestering.

Projektledningen anser att erfarenheterna från Jobbinvestering och dess arbetssätt successivt har implementerats i den reguljära verksamheten och att projektet avslutats väl.

Det kan tyckas paradoxalt att uppgraderingen av Jobbinvestering, fastän det misslyckats med det projektet skulle pröva under uppgraderingen, anses lyckat, men det övergripande syftet med projektet har varit att arbetsträna och få ut deltagarna i arbete/studier eller rätt åtgärd. Att använda Supported Employment var bara ett medel för att förverkliga syftet. Frågan som tyvärr förblir obesvarad är; Hade projekt Jobbinvesteringens resultat blivit ännu bättre om SE hade tillämpats mer frekvent?

Avslutningsvis kan konstateras att uppgraderingen av projekt Jobbinvestering, trots att det inte kunde pröva och utveckla de metoder som avsetts och trots att de fått återremittera många deltagare, fortsatt att framgångsrikt genom ökat stöd, daglig handledning och rätt praktikplats få ut deltagarna i arbete/studier eller rätt åtgärd.

Lars B Ohlsson

Fil. Dr. i Socialt Arbete